

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 163 • Vychází 28. února 2017

Milí čtenáři,

Charles Darwin před lety napsal: „Neexistuje žádný zásadní rozdíl mezi mentálními schopnostmi lidí a vyšších savců.“ A vysloužil si za to samozřejmě kritiku současníků. Přisoudil totiž zvířatům vlastnosti, které byly do té doby vyhrazeny pouze lidem: potěšení, bolest, štěstí nebo strádání. Od éry autora evoluční teorie se samozřejmě mnohé změnilo. V našem náhledu na chování zvířat především to, kolik nových důkazů ve prospěch zmíněné myšlenky věda přinesla. Naše odlišnost, řečeno s Darwinem, spočívá pouze v prohlubování společných vlastností a vzorců chování, nikoli v existenci něčeho specificky lidského.

Zvířata bourají svým chováním zavedený řád věcí a mnoha lidem se to nelíbí, protože nás přesvědčují, že nejsme tak výjimeční, jak bychom si přáli. Straky se poznají v zrcadle. Britské modřinky a japonští makakové si předávají tradice z generace na generaci. Supi a Darwinovy pěnky používají nástroje. Krokodýli a štíři se příkladně starají o svoje mláďata. U zvířat byla popsána homosexualita, altruismus i alkoholismus. S trochou nadsázky řečeno se nám snaží naši živočišní kolegové dokázat, že to Darwin vymyslel docela pěkně. A to bez ohledu na fakt, že se v některých závěrech své teorie mýlil, protože ještě nemohl vědět, co dnes víme my.

Nejvíce se nám samozřejmě podobají naši nejbližší příbuzní, s nimiž dnes dokážeme s pomocí znakové řeči i mluvit. „Mluvící“ lidoopy si však vychováváme k obrazu svému. Znakovou řeč je učíme v laboratořích, kde je hýčkáme jako v bavlnce. Kdo však četl knihu nebo viděl dokumentární film o šimpanzích žijících v divočině, vytanou mu v mysli i jiné obrazy našich nejbližších příbuzných. Obraz krvavého honu na jiné primáty, na jehož konci trhají ty roztomilé opičky ulovenou guerézu na kusy a mají ruce i obličej od krve. Nebo obraz krvavého vyvražďování sousední tlupy šimpanzů. Umíme si přiznat, že i v tomto aspektu chování můžeme vysledovat dávné kořeny našeho druhu? Vždyť rozdíl mezi námi a šimpanzi tkví toliko v několika procentech genů (podle různých zdrojů 1 – 5 %) a pár milionech let druhového vývoje.

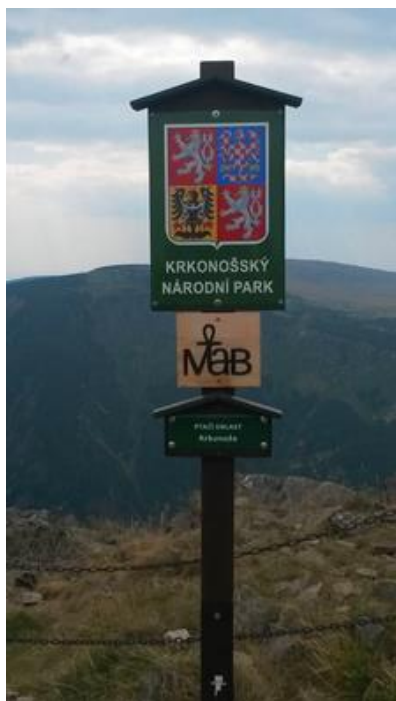
Jestliže se něčím od našich zvířecích bratranců lišíme, pak jsou to jisté morální zábrany. UVědomujeme si svou moc nad ostatními druhy i celou planetou, což minimálně v některých z nás vyvolává i pocit zodpovědnosti za přežití jiných druhů. Dokonce diskutujeme o tom, zda našim nejbližším příbuzným, lidoopům, nepřiznat určitá práva. Kvůli společným kořenům a rysům chování však určitě nemusíme dělat ze zvířat lidi. Bohatě postačí, když jim spolu s Darwinem přiznáme schopnost cítit potěšení, bolest, štěstí nebo strádání a zkusíme to přiznání aplikovat i na jiné tvory, než jsou naši domácí mazlíčci.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Spor o národní parky	str. 2-6
Na tankodromu je rušno	str. 6-7
Hinkley Point: tajemství jedné elektrárny	str. 9-11
(Bez)trestné činy	str. 14-15
Jepičí život	str. 15
Pozvánky na akce	str. 17-19

Ředitelé: Chceme dál chránit skutečné národní parky

Na poslankyně a poslance Parlamentu ČR se společným dopisem obrátili ředitelé všech čtyř českých a moravských národních parků Pavel Benda (České Švýcarsko), Jan Hřebačka (Krkonoše), Pavel Hubený (Šumava) a Tomáš Rothröckl (Podyjí) se žádostí o podporu sněmovní verze novely zákona o ochraně přírody a krajiny, která mění pravidla pro fungování národních parků.

Sněmovna bude v nejbližších dnech (pravděpodobně 1. března) rozhodovat o konečné podobě novely zákona o ochraně přírody a krajiny, která mění pravidla fungování národních parků. Poslanci mají na stole verzi, kterou schválili na začátku prosince, ale také verzi pozměněnou v polovině ledna Senátem. Zatímco sněmovní verze významně zlepšuje současnou situaci, senátní verze by ji významně zhoršila, shodují se všichni čtyři ředitelé správ národních parků.

„Národní parky zaujímají prostor pouhého 1,5 % území naší země. Tady chráníme to nejcennější, co v naší přírodě zbývá. Senátní verze novely bohužel narušuje samotnou podstatu pojmu národní park, když navrhuje z nich udělat jakési regionální rozvojové agentury. Všude na světě je ale primárním cílem existence národního parku ochrana přírody a jejích přirozených procesů,“ říká ředitel Správy Krkonošského národního parku Jan Hřebačka.

Novela vznikala téměř dva roky v těsné spolupráci legislativců MŽP s lidmi z praxe ochrany přírody v národních parcích. Poté ji dalších 18 měsíců podrobně prodiskutovali poslanci ve Sněmovně a nakonec 2. prosince 2016 schválili ve znění, které je podle ředitelů národních parků pro ochranu nejcennějších součástí české a moravské přírody prospěšné.

„Senátní verze zákona by právní situaci v ochraně národních parků vrátila o třicet let zpátky, rozhodně před rok 1991, kdy vznikl současný zákon o ochraně přírody a krajiny. A to snad opravdu nikdo nemůže vážně chtít,“ říká ředitel Správy NP Podyjí Tomáš Rothröckl.

„My chceme vést opravdové národní parky a spolu s kolegy na jejich správách pečovat o přírodu tak, jako se pečuje o nejcennější kulturní památky. Na Řípu taky přece nepostavíme bobovou dráhu, protože je to teď víc in, než románské rotundy,“ říká ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

Ředitelé národních parků se proto rozhodli společně vyzvat všechny poslance, aby nepodpořili novelu zákona o ochraně přírody ve verzi, v níž ji Sněmovně v polovině ledna vrátil Senát, ale naopak setrvali u původní verze, kterou velkou většinou hlasů sami schválili na začátku prosince 2016. *„Poslanci odvedli skvělou práci. Sluší se jim za to poděkovat. Pevně věříme, že se to podaří teď dotáhnout do úspěšného konce a národní parky v Česku budou mít zákon lepší, než máme teď. Že se naopak neobrátime o 180 stupňů vzad. To by byl nejen nesmysl, ale taky velký průšvih,“* říká ředitel Správy NP České Švýcarsko Pavel Benda.

Společná tisková zpráva správ národních parků

Před Sněmovnou se sešlo na 400 lidí

Byli svědky předání občanské výzvy pro záchranu národních parků poslancům

V den, kdy se poslanci začali věnovat projednávání návrhu novely zákona o ochraně přírody a krajiny, tedy 21. února 2017, se sešlo přes Poslaneckou sněmovnou Parlamentu na 400 lidí, aby se zúčastnili předání výzvy www.zachranmenarodniparky.cz. Výzvu podepsalo již více než 51 tisíc lidí a denně přibývají další. Dalších více než 62 tisíc lidí dosud podpořilo dlouhodobou petici „Za dobrý zákon o Národním parku Šumava“.

Občanskou výzvu poslancům předal za Hnutí DUHA, jež výzvu iniciovalo, jeho programový ředitel Jiří Koželouh, dále Pavel Kindlmann jako zástupce vědců, kteří se postavili proti senátnímu zákonu, a Josef Pecka, zástupce místních spolků z Šumavy (plných 24 jich podpořilo ochranu divoké přírody v národních parcích).

Na mítinku vystoupili s projevy na podporu sněmovní verze zákona poslanci Robin Böhnisch (ČSSD), Michal Kučera (TOP09), Jiří Junek (KDU), poslankyně Marie Pěničková (KSČM) a Zdeněk Papoušek jako představitel senátorů, kteří se senátní verzí nesouhlasili. Všichni vyjádřili silnou naději, že Sněmovna dnes ničivý návrh Senátu zamítne a podpoří poslaneckou předlohu zákona. Zároveň všichni poděkovali za velkou občanskou podporu. Programem provázel přítomné herec Petr Vacek a modlitbu za naše národní parky přednesl evangelický farář Pavel Světlík.

Podle tiskové zprávy Hnutí DUHA

ZELENÉ PERLY ZA ROK 2017

„Na Šumavě a vůbec všude vládnou aktivisté. A bude-li tento zákon schválen, bude to pro ně veliké vítězství a bude to velká velká prohra pro obyvatele Šumavy a pro ty, kteří mají rádi Šumavu zelenou, Šumavu pro lidi.“

„Nyní tedy má být schválen zákon, který dá ekologickým aktivistům a politikům, kteří se na té aktivitě podíleli, vlastně amnestii, odpustek za to, co se stalo na Šumavě po orkánu Kyrill v roce 2007. Snímá z nich odpovědnost za ty obrovské škody, které jsou na Šumavě vyčísleny dneska v řádech 30 mld. korun. Ne jako škody na nějaké dřevní hmotě, ale škody na přírodě, škody na ekologii.“

Jan Zahradník, projev k projednávání novely zákona o ochraně přírody a krajiny, 21. 2. 2017 (zdroj: <http://www.janzahradnik.cz/vystoupeni-j-zahradnika-k-zakonu-c-114-ochrana-prirody>)

Miliony a miliardy pro národní parky

Naše čtyři národní parky, Krkonoše, Šumavu, České Švýcarsko a Podyjí, navštíví ročně devět milionů lidí a utratí v nich odhadem minimálně pět miliard korun. Právě peníze z turistického ruchu a přitažlivost jen málo narušené přírody jsou hlavním zdrojem pro místní udržitelnou ekonomiku. Obce v národních parcích z nich výrazně bohatnou a rozvíjejí se – u nás i všude ve světě. Regionální politici a podnikatelé, kteří se hlasitě dožadují, aby posláním národních parků (NP) byl regionální rozvoj, se tak vlamují do otevřených dveří. Nepřiznávají, že jiné obce po celé zemi mohou obcím v NP jejich rozvoj jen závidět.

Dokládá to prostá statistika – pět z deseti obcí, které měly v roce 2013 nejvyšší úhrnné příjmy v ČR v přepočtu na jednoho obyvatele, leží na území národních parků nebo na jejich okraji. Jedná se o obce Modrava, Stožec a Srní na Šumavě, o Pec pod Sněžkou v Krkonoších a o Hřensko v Českém Švýcarsku. Obce v NP Šumava měly podle [statistických dat](#) průměrně víc než dvakrát vyšší příjem v přepočtu na jednoho obyvatele než je průměr pro srovnatelně velké obce na celém území Jihočeského a Plzeňského kraje. Nejvyšší tempo bytové výstavby v přepočtu na obyvatele mezi lety 2005 a 2015 bylo především v okolí Prahy, v Krkonoších a na Šumavě, [viz.](#) Také [nezaměstnanost](#) v obcích v NP Šumava je znatelně nižší než jinde na venkově.

O novele sporného zákona o našich NP mají podruhé hlasovat poslanci. Poslanecké kluby TOP09, KDU-ČSL, strany Úsvit a ANO již veřejně přislíbily, že odmítnou škodlivý senátní návrh zákona, který prosazuje právě další rozvoj obcí v NP, a podpoří původní sněmovní verzi. Poslance o to žádá veřejnou výzvou Zachraňme národní parky (www.zachranmenarodniparky.cz) již více než 51 000 občanů a rostoucí počet osobností veřejného života včetně téměř 400 vědců a akademiků i čtyři bývalí ministři životního prostředí. V neposlední řadě poslaneckou verzi zákona podpořilo také [24 šumavských spolků](#) místních občanů i [pět šumavských obcí](#) (Lenora, Prášily, Srní, Želnavá a Kubova Huť).

Naše NP zaznamenaly v posledních letech značný nárůst zájmu turistů. Šumava udává meziroční růst 20 %, České Švýcarsko 13 % a Podyjí jej odhaduje na 20-30 %. Dokazuje to – vedle nedávných průzkumů veřejného mínění – že právě přírodní kvality jsou pro návštěvníky víc než dostatečným turistickým magnetem.

Náš nejstarší NP Krkonoše navštíví ročně 5-6 milionů lidí. Naše nejvyšší hory s vzácnou tundrou se tak řadí mezi nejnavštěvovanější evropské národní parky. Z toho 1,4 milionu turistů obdivuje právě nejvíc chráněné a nejcennější první zóny. Stoupající návštěvnost Krkonoš potvrzují i informační centra a krkonošská muzea. Navštíví je ročně přes sto dvacet tisíc lidí a počet narůstá.

Náš největší a nejcennější NP Šumava obdivují ročně přes dva miliony návštěvníků, přičemž nejpopulárnější místa, často v první zóně, tvoří z této sumy víc než polovinu. Nárůst návštěvnosti je znatelný prakticky na celém území NP. Na některých místech, např. na Modravsku, vzrostla dvojnásobně. Za posledních pět let návštěvnost roste neustále včetně zájmu o informační centra i průvodcovské služby do divočiny. NP Šumava podobný trend očekává i letos.

K rekordním patřila loni návštěvnost i našich dvou malých NP. Jejich krásy obdivovalo přes milion lidí, České Švýcarsko 750 tisíc (včetně širšího zázemí, skalního území CHKO Labské pískovce, se jedná o minimálně milion turistů) a v NP Podyjí 350 tisíc. Oba národní parky také zaznamenaly loni značný nárůst návštěvnosti.

Všechny naše NP poukazují na to, že rostoucí návštěvnost musí být dobře zvládnuta, aby nepoškodila vzácnou přírodu, a že se to zatím díky ukázněnosti návštěvníků i kvalitní terénní

informační a strážní službě daří. Neomezený růst ekonomického využívání je však neslučitelný s principy NP.

Podobné údaje poskytují i přeshraniční NP, Bavorský les a Saské Švýcarsko. Před založením NP Bavorský les v roce 1970 navštívilo oblast 100 tisíc turistů, v roce založení už to bylo 250 tisíc, v roce 1974 milion a v roce 2014 při přesném sčítání 1,3 milionu turistů, kteří tam utratili 43 milionů euro. Většina návštěvníků chápe určitá omezení vyplývající z omezeného pohybu po vyznačených stezkách a 94 % se necítí ochranným statutem národního parku nijak omezeno.

Zvláštní je případ šumavské obce Modrava, jejíž starosta Antonín Schubert je nejhlasitějším zastáncem rozvoje a kritikem ochrany divoké přírody. Jedná se o nejbohatší obec v ČR (díky turistickému ruchu v srdci NP i sídlu miliardáře Zdeňka Bakaly), kde návštěvnost prudce vzrůstá. Obec s 62 obyvateli má velkorýslý sociální program, plánuje výstavbu bytů i kongresového sálu, starostovi postavila dům za bezmála sedm milionů a své pozemky prodává za 3 500 korun. Díky své poloze v NP získává desítky milionů korun ze státního rozpočtu i evropských fondů.

Již v roce 2013 renomovaná britská společnost EFTEC ve studii na příkladu NP Šumava upozornila, že právě ochrana divoké přírody a její rozšiřování budou do budoucna klíčovou „konkurenční“ výhodou, kterou v podmínkách zabydlené střední Evropy ocení stále víc lidí. Její experti čerpali ze světových zkušeností, kde je zážitková turistika za divokou přírodou jednoznačně na vzestupu. Zachovalá divoká příroda je a bude proto i pro obce v národních parcích a jejich okolí v budoucnu klíčovým ekonomickým zdrojem. Senátní návrh, který by ochranu vzácné přírody v národních parcích devalvoval, by v dlouhodobém měřítku zhoršil ekonomické vyhlídky tamějších obcí.

Martin Voráč, expert Hnutí DUHA na ochranu přírody, řekl: „Naše čtyři NP navštíví ročně devět milionů návštěvníků a utratí v nich odhadem pět miliard korun. Právě turisté přijíždějící do národních parků za vzácnou chráněnou divočinou a stále ještě harmonickou krajinou jsou tak jako ve všech NP světa nedocenitelným zdrojem peněz pro místní obce a obyvatele. Dokládají to jasná, podložená fakta – obce v českých NP jsou bohatší, mají nižší nezaměstnanost a více se tu staví.“

„Senátoři, regionální politici a starostové, kteří chtějí, aby v NP byl posílen místní rozvoj, se vlamují do otevřených dveří. Obcím zde se prokazatelně daří a žádný lepší zdroj místní udržitelné ekonomiky než spokojení turisté neexistuje. Další „regionální rozvoj“ požadovaný některými regionálními politiky jako cíl NP je scestný. Poškodí-li divokou přírodu a krajinu, obce a obyvatelé NP na tom budou v dlouhodobém

měřítka tratit. V NP má mít proto rozvoj i čistě podle ekonomické logiky své jasné meze.“

„Navíc návštěvníků v našich NP výrazně přibývá. Jsou tedy – jak potvrzují i průzkumy veřejného mínění - spokojeni s tím, co NP nabízejí - naším nejcennějším přírodním bohatstvím. Nechtějí tam stavební rozvoj a kácení lesů. Regionální rozvoj je však – zdá se – jen kouřovou clonou zastírající skutečné zájmy regionálních politiků a podnikatelů na zisku z rozprodeje národního bohatství. Mají být zájmy hrstky lidí povýšeny nad zájem národa, jak sám název národní park i počet návštěvníků napovídají? Máme národní parky pro všechny, nebo osobní parky pro vlastní prospěch?“

Pavel Hubený, ředitel Správy NP Šumava, řekl: „Jak je vidět, zájemců o poznávání přírody nerušené lidským konáním je stále více a je evidentní, že sem jezdí především za tímto fenoménem. Je skvělé, že návštěvníci si vyberou právě Šumavu! Jsem za to velmi rád, protože jen tak se mohou lidé o přírodě dozvědět co nejvíce a místním obyvatelům z toho plynou vyšší zisky. Je jen třeba tuto atraktivitu uchovat a ochraňovat, protože takového přírodního bohatství, jaké nabízí Šumava, už je v Evropě jen mizivé množství. Já věřím, že minimálně stejná návštěvnost jako v roce 2016 bude i letos.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Na tankodromu je rušno

Bývalý budějovický tankodrom je nesporně unikátní území. Mozaika lesů, luk, křovin a rybníků se stala v 90. letech oblíbeným vycházkovým místem pro dvě největší místní sídliště, Máj a Vltavu. Cyklisté, houbaři, pejskaři, rodiče s dětmi i senioři berou tohle místo denně útokem. „Tankáč“ je přirozenou spojnicí krajského města s další lokalitou, přírodní rezervací Vrbenské rybníky.

Protože řadu návštěvníků tvořili i jihočeští biologové a ochránáři nebo studenti přírodovědecké fakulty, záhy se toho o přírodě tankodromu celkem dost vědělo. Jenže s odchodem armády zmizelo i narušování vegetačního povrchu, vytváření nových tůň a další disturbance, které řadě ohrožených druhů vyhovovaly. Nastoupila spontánní sukcese vegetace a s ní především expanzivní třtina křovištní a náletové dřeviny, zato ohrožené druhy dílem úplně zmizely (listonozi) nebo se jejich populace výrazně zmenšila (slavík modráček, kučka obecná). Velká část území se sice stala součástí evropsky významné lokality, zatím však bez viditelného efektu.

Dnes se ovšem zdá, že se karta začíná obracet. Od února tohoto roku můžete zaslechnout na tankodromu motorovou pilu a chystá se i obnova tůň. Zásahu na tomto pozitivním obratu má především projekt Gymnázia Jírovce, konkrétně jeho studentů pod vedením Jarmily Ichové. Jeho cílem je alespoň

na některých plochách udržet bezlesá stanoviště a obnovit tři nezastíněné tůně. Na dvou místech se proto budou kácet náletové dřeviny a bagrovat sediment z tůň (jedna tůň se navíc rozšíří o litorál). Těžší práce provádějí pracovníci společnosti Lesy a rybníky města České Budějovice, zbytek gymnazisté, kteří se také chystají ručně kosit jednu z posledních lučních enkláv na tankodromu. A budějovičtí přírodovědci ochotně konzultují a spolupracují a tiše vrní blahem. Projekt finančně podpořil českobudějovický magistrát.

„S původním nápadem na obnovu přišel pan Michal Kohn z městské komise životního prostředí. Oslovil mě, protože věděl, že se studenty takové

projekty děláme. Trvalo dva roky, než jsme vyřídili všechna povolení a sehnali peníze a bez jeho podpory by se to zřejmě nepodařilo," říká ke vzniku projektu Jarmila Ichová a dodává: „Tankodrom a především místa, kde se bude nyní zasahovat, chceme využít i k výukovým účelům. Naši studenti zde mohou zpracovávat svoje práce, které využijí v rámci Středoškolské odborné činnosti nebo jako maturitní.“

Ačkoli kácení a bagrování může na první pohled vypadat dramaticky, přírodě na tankodromu pomůže. Nezbyvá než doufat, že nejde o poslední pokus zachovat v tomto cenném kousku přírody nelesní stanoviště, ale začátek nového trendu, na jehož konci bude tankodrom pestrou mozaikou stanovišť a útočištěm běžných i ohrožených druhů. A že zároveň zůstane oblíbenou rekreační plochou i pro Budějovičáky.

Jiří Řehounek

Ekologická obnova v Babylónu

Se slovem „ekologie“ je potíž. Každý si pod ním představuje něco trochu jiného. Jeho význam pro biologa je diametrálně odlišný od významu, který mu přisuzují novináři, politici a široká veřejnost. Na tuhle dvojkolejnost už jsme si ovšem zvykli, i když se mi osobně občas ježí vlasy při zmínce o „ekologickém pracím prášku“ nebo dokonce „ekologickém automobilu“. A problém se slovem „ekologie“ mají konec konců i jiné jazyky.

Prokletí onoho názvu biologické disciplíny však zjevně sahá ještě dál a vztahuje se i na odvozené výrazy. Před lety k nám z angličtiny přišel výraz „ekologická obnova“ (ecological restoration), někdy těž transformovaný jako „přírodě blízká obnova“ (near-natural restoration). Jak pozorní čtenáři Ďáblíka vědí, označuje praktickou aplikaci vědního oboru „ekologie obnovy“ (restoration ecology). Cílem ekologické obnovy je vracet degradované nebo přímo zničené ekosystémy do původní podoby nebo alespoň přírodě blízkého stavu.

Jenomže v České republice se roztrhl pytel nejen lidové, ale i odborné tvořivosti, takže nám k ekologické obnově vypučela celá řada zdařilých i méně povedených synonym, které nám poněkud znesnadňují orientaci – trochu jako v té Babylónské věži. Postupně jsme vymysleli „ekologickou rekultivaci“, „sukcesní rekultivaci“ a „přírodní rekultivaci“. Naposledy jsem si v návrhu Surovinové politiky ČR přečetl, že u nás chceme podpořit „přirozenou rekultivaci“. Rekultivace je sice pojem zažitý, nevystihuje ovšem přesně, co máme na mysli slovem „obnova“. Při rekultivaci technického typu, ať už lesnické, zemědělské či hydrické, se totiž neobnovuje přírodní stav lokality, ale vytváří se umělý ekosystém, např. borová monokultura, pole, hluboké jezero apod.

Docela se mi líbí český překlad „restaurační ekologie“ (restoration ecology), který se ovšem hodí spíše do hospody, kam se ekologové obnovy odeberou večer po náročné terénní práci. Mám rád češtinu i hraní se slovy, ale zrovna v oficiálních dokumentech bychom se měli zmatení jazyků vyvarovat a dodržovat přesné termíny. To abychom se za pár len vzájemně nedohadovali, co že Surovinová politika onou přirozenou rekultivací přesně myslí a jestli vlastně není přirozenější vysazovat borovičky do zákrytu. Však se to tak u nás léta dělalo. Úplně přirozeně.

Jiří Řehounek

Surovinová politika má za sebou veřejné projednávání

V rámci procesu vyhodnocení vlivů na životní prostředí (SEA) proběhlo 6. února na Ministerstvu průmyslu a obchodu veřejné projednání Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále SP). Starostové obce Brzkov a města Přibyslav a zástupci nevládních organizací Calla a Jihočeské matky přišli pronést své připomínky v reakci na části Surovinové politiky týkající se nové těžby uranu na ložisku Brzkov-Horní Věžnice a kroků směřujících k těžbě uranu v ČR v budoucnosti.

Hned v úvodu, ještě před shrnutím vyhodnocení SEA dokumentace její hlavní autorkou Janou Švábovou Nezvalovou z firmy Amec Foster Wheeler, mnohé překvapil náměstek ministra průmyslu Jiří Koliba, když pronesl, že MPO nebude navrhovat těžbu ložiska Brzkov-Horní Věžnice a text SP bude proto upraven ještě před jeho definitivním schválením. V průběhu projednání Pavel Kavina (MPO) doplnil, že upravený text bude předložen MŽP a v případě jeho kladného stanoviska k procesu SEA bude SP předložena vládě ke schválení. MPO chce SP sladit s EU z hlediska strategických surovin pro 21. století a Kavina přiznal, že ministerstvo se v tomto ohledu pokouší dohnat pomyslný ujíždějící vlak.

Starosta Aleš Bořil (Brzkov) se optal, že když tedy SP s těžbou ložiska Brzkov-Horní Věžnice už nepočítá, kdy bude veřejnosti předložen upravený text k připomínkování a kdy bude o novém znění jednat vláda. Připomněl, že na žádost státního podniku DIAMO stále probíhá řízení o rozšíření chráněného ložiskového území (CHLÚ), odvolávající se na geologické průzkumy před rokem 1989, o jejichž věrohodnosti pochybuje i Ministerstvo životního prostředí (to nařídilo podniku DIAMO doplnit chybějící podklady pro vyčíslení zásob uranu na ložisku do června 2017). Poněvadž na první otázku nebylo jasně odpovězeno, starosta Martin Kamarád (Přibyslav) zdůraznil, že chce vědět, kdy je možné znát výsledný text SP a připomínkovat pasáže zmiňující přípravné kroky k těžbě. Zdůraznil, že by tak rád učinil před tím, než se dokument zašle MŽP. Ani tentokrát se mu nedostalo od MPO odpovědi, kdy se tak stane.

Edvard Sequens z Cally vytkl zpracovatelům AMEC, že i když je to požadavek MŽP ze zjišťovacího řízení, chybí konkrétní posouzení dopadů těžby uranu u Brzkova na životní prostředí a veřejné zdraví, včetně synergetických a kumulativních vlivů. A rovněž schází porovnání vyhodnocení vlivů variant bez těžby a s těžbou uranu. Podle něj se zpracovatel SEA vyhnul tomuto úkolu tvrzením, že SP s těžbou uranu na ložisku Brzkov-Horní Věžnice nepočítá. Reálně se ale těžba ložiska chystá a v návrhu SP je psáno: „K 31. prosinci 2015 lze považovat za již průběžně plněné – usnesením vlády č. 1086 ze dne 22. prosince 2014 vláda uložila ministru průmyslu a obchodu zahájit prostřednictvím podniku DIAMO, s. p., schvalovací proces umožňující

přístup státu k exploataci ložiska uranu Brzkov – Horní Věžnice. Předpokládanou dobu povolovacích procesů lze odhadovat zhruba na 5 let. O případné výstavbě dolu rozhodne vláda následně, tj. zhruba kolem roku 2020.“ Sequens požádal, aby došlo k zastavení kroků MPO a DIAMO vedoucích k těžbě (např. žádost o rozšíření CHLÚ) znamenajících omezování majetkových práv vlastníků pozemků a blokování rozvoje samospráv v budoucnosti.

Teprve až na opětovný dotaz starosty Kamaráda ohledně termínu zaslání upraveného textu SP (starosta zároveň oponoval tvrzení ředitele podniku DIAMO Rychtaříka, že DIAMO chce jen zajistit ochranu uranových ložisek v ČR, ale kroky k jejich exploataci nepodniká) se ředitel Kavina vyjádřil, že dotčené samosprávy budou moci připomínkovat nové znění SP během února 2017.

Olga Kališová

Hinkley Point: tajemství jedné elektrárny

Vášnivé debaty kolem rozhodnutí Britů odejít z EU zastínily zprávu, že nová britská vláda dala definitivně zelenou stavbě jaderné elektrárny Hinkley Point. Investory budou francouzská polostátní společnost EDF a čínská státní firma CGN v poměru 2:1. Příslušná mezivládní smlouva byla podepsána koncem září.

Celý projekt je nanejvýš sporný. Jsou slyšet slova o ekonomickém šílenství, nejdražší elektrárně na světě, útoku na britské daňové poplatníky. Podle BBC má jít dokonce o nejdražší stavbu na zeměkouli. Její rozpočet ve výši 24,5 miliard liber prý 18x převyšuje cenu nejvyššího mrakodrapu na světě Burdž Chalífa v Dubaji nebo 5x cenu velkého hadronového urychlovače, který odhaluje tajemství vesmíru. Aby mohla být stavba rentabilní, zaručila se za ni britská vláda částkou 2 miliard liber a pevnou cenou 92,5 libry za každou vyrobenou megawatthodinu, což je zhruba dvojnásobek současné tržní ceny elektřiny – a to po dobu 35 let. Výkupní cena bude navíc každoročně zvyšována o inflaci. Provozní podpora elektrárny má podle ministerstva energetiky stát celkem 37 miliard liber. Za to vše má elektrárna po svém dokončení zajišťovat 7% výroby elektřiny na ostrovech.

Proti projektu se postavila dlouhá řada vážených autorit. Např. britský Národní kontrolní úřad (National Audit Office, obdoba našeho NKÚ) tvrdí, že investice do výstavby větrných a slunečních elektráren by byly pro daňové poplatníky příznivější, než stavba této elektrárny. Poukazuje i na to, že již tak astronomické náklady na výstavbu a provoz se mohou z mnoha důvodů ještě zvýšit. Např. u stavebních nákladů je třeba počítat s možným překročením rozpočtu až o 30 miliard liber. Tento údaj vychází ze srovnání s jadernými projekty ve finském Olkiluoto a francouzském Flamaville, které se opakovaně zpožďují a jejichž původní rozpočty byly překročeny více než trojnásobně. V Hinkley Point má přitom stát stejný typ reaktoru, jako v obou uvedených elektrárnách. Do rizik je podle NAO třeba započíst i škody, způsobené možnou jadernou havárií, které jsou de facto nepojistitelné.

Stejný názor má i britský provozovatel rozvodné sítě National Grid. Ve zprávě z letošního dubna konstatuje, že Velká Británie by mohla zavést solární technologie, elektromobily a baterie mnohem rychleji, než se dosud předpokládalo. „Jsme uprostřed energetické revoluce“, řekl doslova Markus Steward, vedoucí oddělení energetických přehledů National Grid. Politická opatření na podporu této revoluce by mohla Británii do roku 2035 ušetřit 8 miliard liber ročně. Pro

stabilitu sítě prý např. nepředstavuje problém zvýšení instalovaného výkonu fotovoltaických elektráren z nynějších 12 na 39 GW do roku 2035. Podíl elektroaut na britských silnicích by mohl k uvedenému roku stoupnout na jednu čtvrtinu. National Grid poprvé vyhodnotil i perspektivu ukládání energie: náklady na lithiové a iontové baterie by se mohly snížit o polovinu do roku 2019, a znovu o polovinu na začátku 20. let 21. století. Při tomto trendu by se mohla skladovací kapacita elektrické energie ve Velké Británii zvýšit z dnešních 3 na 11 GW v roce 2030 a na 18 GW v roce 2040. Důsledek podle studie Intergenerational Foundation: solární a větrné elektrárny by vyrobily po dobu životnosti Hinkley Point adekvátní množství proudu o 40 miliard liber levněji. Stejný názor má např. svaz Energy UK, který sdružuje více než 90 firem z

oblasti energetiky, Národní komise pro infrastrukturu při ministerstvu financí a mnoha dalších. Pokud jde o veřejnost, Hinkley Point má podle posledních průzkumů podporu jen jedné třetiny Britů.

Oficiální zdůvodnění projektu, jaké zní z Londýna od postupně tří britských vlád (Tonyho Blaira, Jamese Camerona a Theresy May) je přitom stále stejné. Lze ho shrnout do dvou bodů – a oba poměrně snadno zpochybnit:

1. Hinkley Point (a výhledově další jaderné elektrárny) mají nahradit uhlí a zajistit tak redukci emisí skleníkových plynů. Spotřeba uhlí však už v roce 2014 klesla na nejnižší úroveň od roku 1850, kdy země zažívala průmyslovou revoluci. Ekonomové předpokládají, že uhelné elektrárny skončí ve Velké Británii do roku 2025 – nikoli ovšem kvůli Hinkley Point, ale kvůli jejich nepotřebnosti. Od roku 2008 klesla v Británii spotřeba primárních energií o 18%, zatímco HDP vzrostl o 7%. Podíl obnovitelných zdrojů na výrobě elektřiny dosáhl 25%, zejména díky budování mohutných větrných parků na moři.

2. Hinkley Point prý vytvoří „mnoho“ pracovních míst (odhady se pohybují od pěti do patnácti tisíc). Francouzský koncern EDF však uvádí pouhých 4500 míst během výstavby a 900 během provozu – s tím, že většina pracovníků by pocházela ze zahraničí, především z Francie. A opět zajímavé srovnání s obnovitelnými zdroji: podle nedávné zprávy britského statistického úřadu (Office of National Statistics) zaměstnává jaderná energetika 15 500 pracovníků, zatímco obnovitelné zdroje 43 500, tedy téměř trojnásobek. Navíc z oněch 15 500 míst jich je 9 tisíc v závodu na přepracování jaderného paliva Sellafield, který žádnou elektřinu nevyrábí, ale naopak ji značné množství spotřebovává.

Jaké jsou ale skutečné důvody, proč se Británie do tak pochybného podniku pouští? Britský i evropský tisk přinesl v poslední době několik spekulací, které mohou dávat smysl. Nejzajímavější je odkaz na studii Univerzity v Sussexu, jejíž autoři upozorňují na plán britského námořnictva zavést do výzbroje jaderné ponorky nové generace, schopné nést balistické jaderné střely Trident. Čtyři nové stroje nahradí stejný počet dosluhujících ponorek z devadesátých let, což má Británii zajistit odstrašující jaderný potenciál minimálně do poloviny 21. Století. Program s názvem Successor má být podle dostupných zpráv nejnákladnějším vojenským projektem v historii Velké Británie, který přijde do roku 2024 na 40 miliard liber. Zmíněná studie uvádí úzkou souvislost mezi tímto programem a stavbou Hinkley Point. O obou projektech se začalo diskutovat v polovině minulého desetiletí, kdy byla ohlášena „jaderná renesance“. Podle studie má Hinkley Point zajistit vojenskému jadernému programu především dostatek odborně vzdělaného personálu a technické poznatky, související se stavbou jaderného reaktoru. Bez Hinkley Point by prý byl vojenský program mnohem dražší. A to nejzajímavější nakonec: několik dní po podpisu mezivládní smlouvy o Hinkley Point dalo ministerstvo obrany zelenou stavbě zmíněných jaderných ponorek. Náhoda? ...

Další zajímavý aspekt se týká toho, proč se nová britská vláda, nastoupivší po tzv. brexitu, rozhodla projekt Hinkley Point přezkoumat. Jak upozornil začátkem srpna německý list Die Welt, oznámení o odkladu rozhodnutí vyvolalo ostrou reakci ze strany Číny, která pohrozila zastavením veškerých čínských investic v Británii a dlouhodobým zhoršením bilaterálních vztahů. Čínské ministerstvo zahraničí oficiálně vyzvalo Británii k urychlenému podpisu již dříve odsouhlaseného projektu.

Podle Weltu vadila premiérce Therese May právě čínská na účast na projektu, protože ji pokládá – na rozdíl od svého předchůdce Davida Camerona - za bezpečnostní riziko. S tímto názorem se netajila ani na své dřívější pozici ministryně vnitra. Její nejbližší spolupracovník, v současné době vedoucí premiérského úřadu Nick Timothy, už loni poukazoval na varování bezpečnostních expertů, že se Číňané se přes Hinkley Point dostanou k citlivým počítačovým systémům, umožňujícím vyřadit celou britskou energetiku z provozu. Die Welt píše, že západní tajné služby už několik let varují před snahou Číňanů proniknout do počítačových sítí strategických západních firem. Nyní ovšem jako by bylo všechno jinak. Britský list The Guardian po podpisu smlouvy napsal, že Čína plánuje hrát ústřední roli v britské jaderné energetice - a sice přes svou účast v dalších plánovaných elektrárnách Sizewell a Bradwell. Hádanka pro zvědavé: jsou již zmíněné bezpečnostní obavy ty tam - nebo britská vláda ustoupila vyhrožování ze strany asijské velmoci?

Eminentní zájem na Hinkley Point má ovšem i Francie, pro kterou jde o poslední příležitost ukázat něco ze svého někdejšího jaderného lesku. EDF (Electricité de France, provozovatel jaderných elektráren a přenosové sítě), podstupuje z rozhodnutí vlády složitou fúzi s dalším státním obrem Areva, největším výrobcem jaderných reaktorů na světě. Areva vykázala v roce 2014 ztrátu 5 miliard Eur a fúze s EdF je údajně jedinou šancí, jak ji zachránit před krachem. Situace EDF přitom není o mnoho lepší, její zadlužení

dosahuje 20 miliard Eur a nad vodou ji v posledních letech drží jen opakované zdražování elektřiny a kapitálová injekce ve výši čtyř miliard Eur, z nichž 3 miliardy zaplatila francouzská vláda, tedy daňoví poplatníci. Mnohé také naznačuje, že Hinkley Point představuje pro Francouze spíše obchod století ruskou ruletu. Z vedení EDF odešel letos na protest proti účasti firmy na projektu finanční ředitel. A když letos v létě dalo představenstvo EDF Hinkley Point definitivně zelenou, pět jeho přehlasovaných členů podalo žalobu k soudu. Rozhodnutí představenstva je prý z ekonomického hlediska neobhájitelné a může dovést firmu definitivně k bankrotu. I zde lze jen spekulovat, co za odhodláním pustit se do tak kontroverzního projektu skutečně stojí. Zájem spotřebitelů ani životní prostředí tím rozhodně nejsou.

Jakub Šiška, psáno pro Lidové noviny

Přehledka jaderných nápadníků končí bez okouzlení

Výsledky ukončené série schůzek české delegace vedené jaderným zmocněncem Jánem Štullerem s potenciálními dodavateli nových jaderných bloků neznáme. Při pohledu na vizitky zájemců lze ovšem soudit, že nadšení české strany nevyvolali. Západní firmy, které se dostaly na pokraj bankrotu, konsorcium s nevyzkoušeným projektem a neprůhlední zástupci východních mocností. Všichni uchazeči stojí za podrobnější pohled.

Toshiba – Westinghouse: účast jedné z nejvýznamnějších firem historie jaderného průmyslu byla již patrně pouze formální. Problémy s předraženými projekty výstavby reaktorů v USA a Číně vedly k rozhodnutí managementu nadále se věnovat jen údržbě a likvidaci vysloužilých jaderných elektráren.

EDF: největší evropská energetická firma převzala na konci roku 2016 reaktorovou divizi jaderného koncernu Areva, který se po miliardových ztrátách v minulých letech ocitl na pokraji bankrotu. Vlastní tak know-how k reaktoru EPR, který proslul trojnásobným zdražením ve Finsku a ve Francii a dosud nebyl ani v jednom případě dokončen. Objednávka reaktoru EPR ze strany britské vlády počítá s výrazně vyššími výdaji než český plán rozvoje jaderné energetiky.

Rosatom: od léta 2016 provozuje jako referenční projekt reaktor v JE Novovoronež a vzhledem k rozestavěnému bloku v Bělorusku a řadě připravovaných projektů (Maďarsko, Turecko, Finsko) se společnosti patrně daří lépe než jejím západním rivalům. V zahraničí ovšem firma nabízí reaktor za vskutku světovou cenu – v případě maďarské jaderné elektrárny Paks jde o dva reaktory za 12,5 miliardy eur. Podle studie Candole Partners není výstavba elektrárny Paks ekonomicky smysluplná pro žádný z

pravděpodobných scénářů vývoje cen elektřiny a souvisejících komodit. Ve většině zemí Evropské unie panují obavy ze spolupráce s Ruskem, zejména v důsledku vojenské intervence na Ukrajině.

Mitsubishi – Areva: konsorcium nabízí koncept reaktoru Atmea, který se dosud nikde nestaví, projekt v tureckém Sinopu je v přípravné fázi.

KHNP: na západních trzích zatím nemá žádnou zkušenost. V Koreji neblaze proslula skandálem kvůli falšování protokolů o kontrolách, v jehož důsledku musely být tři reaktory na několik měsíců odstaveny.

China General Nuclear Power: společnost je menšinovým vlastníkem projektu Hinkley Point ve Velké Británii, s vlastní technologií dosud na evropský trh nevstoupila. Evropští partneři vyjadřují odborné výhrady ke kvalitě součástí využívaných čínskými dodavateli, ale také obavy o důslednost tamního jaderného dozoru.

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, řekl: „Česká jaderná nevěsta viděla dva zkušené nápadníky, kteří mají spoustu starostí se svými financemi. Dále jednoho nezkušeného se zajícem v pytli, jednoho podezřelého z falešné hry a jednoho exotického s odlišnými zvyky. Poslední je starý známý, ale z říše, se kterou nemá země dobré zkušenosti. Musí ta naše nevěsta být jaderná?“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Platforma posiluje a jedná s politiky

Platforma proti hlubinnému úložišti posílila o další města a obce. Sdružuje nyní již 33 členů - 22 dotčených samospráv a 11 spolků s cílem prosadit takový způsob hledání řešení problému jaderných odpadů, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy – viz www.pltformaprotiulozisti.cz. Její zástupci proto již diskutovali možnou shodu na naplnění svých cílů s ministrem životního prostředí Richardem Brabcem, s hejtmanem Jihočeského kraje Jiřím Zimolou, se zástupci krajů Plzeňského a Ústeckého a představili svoji pozici také poslancům Výboru pro životní prostředí. Odcházející ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek o setkání zájem neprojevil a odmítl ji i hejtman Kraje Vysočina Jiří Běhounek.

Přestože panuje shoda, že by jasnější a silnější postavení obcím měl stanovit nový zákon, odkazuje na něj atomový zákon a jeho konkrétní návrhy se diskutují již pět let, po lednovém rozhodnutí vlády odložit přípravu věcného záměru takového zákona do června 2018, je opět v nedohlednu. Prakticky to znamená, že v roce 2018, kdy se podle vládních plánů mají vybírat lokality pro další kolo geologických průzkumů s hlubokými vrty, nebudou mít obce žádné jiné možnosti ovlivnit výběr, než je tomu dnes. Za takové situace lze vnímat slova ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) Jiřího Slováka adresovaná v dopise z 15. 2. starostkám a starostům dotčených obcí, kterým odmítnutí zákona vládou a odsun jeho přípravy označil za „úspěch a pokrok“, jako zvláště falešná.

Ministr životního prostředí opět potvrdil, že si nedovede představit budoucí úložiště v místě, kde by obce byly proti. Jeho ministerstvo však dnes vede řízení o prodloužení platnosti průzkumných území na sedmi vybraných lokalitách o další roky, protože platnost těch původních vypršela 31. prosince 2016. Všechny dotčené obce, které jsou členy uskupení, se vyjádřily k žádostem SÚRAO nesouhlasně. Proti původním povolením podalo 18 obcí a 6 spolků žalobu na rozhodnutí ministra Brabce, dodnes však nebyla rozhodnuta.

Na podporu svých cílů se členové Platformy proti hlubinnému úložišti rozhodli uspořádat již 3. ročník

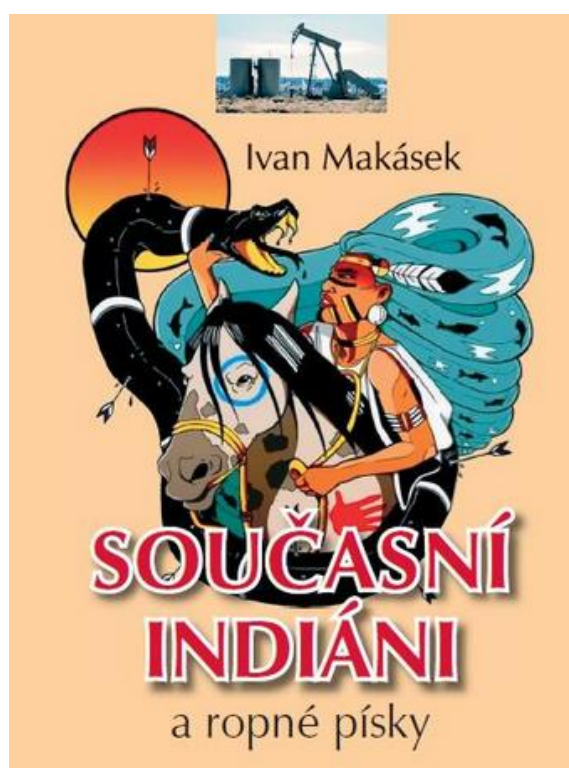
celostátního Dne proti úložišti a to v sobotu 22. dubna 2017. Opět se tak uskuteční řada veřejných akcí ve všech sedmi lokalitách v České republice.

Petr Klásek, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Hledat úložiště je významný společenský úkol, a těm, kteří nesou břímě, musí být dáváno najevo, že si jich společnost za jejich přístup váží a ctí jejich vstřícnost. Bohužel jednání řady institucí mne nepřesvědčilo, že je s dotčenými obcemi a jejich lidmi jednáno na rovinu. Jednorázové peněžní kupčení nemůže nahradit lidský rozměr občanského soužití, spolupráce a spoluodpovědnosti.“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

VYŠLO

Ivan Makásek: Současní indiáni a ropné písky

Nejnovější kniha známého ekologa se týká území Kanady a Spojených států amerických, kde se vyskytují rozsáhlá naleziště ropných písků, bohužel většinou na území indiánských rezervací či v jejich blízkosti. Součástí ekologicky ničivých průzkumů a těžby ropných písků je přitom i výstavba doprovodných zařízení jako jsou rafinérie, ropovody, naftovody a plynovody, které křížují kontinentem a ohrožují povrchové i podzemní vody, včetně pitné.

Těžba ropných písků je označována za nejdestruktivnější projekt země. Ohrožuje volně žijící živočichy a zdraví domorodců. Emise plynů z těžných písků ovlivňují klima. Ale tato kniha nehovoří jen o osamoceném boji indiánů, ale o sdíleném úsilí ekologických a environmentálních organizací většinové společnosti. Tři čtvrtiny roku trvajícím ostrým spor v Severní Dakotě, ve kterém na straně indiánů stáli významní politici Demokratické strany, tisíce amerických válečných veteránů, herci, zpěváci a další celebrity, nakonec rozhodl sebestředný populist a současný americký prezident Donald Trump, který projekt povolil.

A tak okrajem indiánské rezervace Lakotů ve Standing Rock nakonec ropovod povede, přičemž překoná i řeku Missouri, a to navzdory demonstracím tisíců domorodců, farmářů a ekologických organizací i obavám ochránců pitné vody pro milióny občanů v pěti státech USA. Přitom předchází americký prezident Barack Obama v rámci své environmentální politiky poslední část Keystone XL a projekt páteřního podzemního ropovodu Dakota Access pozastavil. Spor se tedy nyní přesune do soudních síní, na což je ropná lobby připravena, neboť peníze i zkušené právníky má.

Kniha vyšla o velikosti A5 a vázané vazbě vyšla jako samizdat a má 275 stran a 250 barevných fotografií. Výrobní náklady jsou 700 Kč. Knihu za smluvní cenu lze získat u Ivana Makásk: mobil 723782685 nebo e-mailu makasek.ivan@seznam.cz.

Poslanec Foldyna: zakažte lidem vyjadřovat se k benzínce v sousedství

Poslanec Jaroslav Foldyna (ČSSD) před pár dny navrhl zakázat občanům vyjadřovat se k dopadům řady staveb na životní prostředí. Sousedé už nebudou moci poslat úřadům názor na prach či hluk např. ze stavby čerpací stanice. Toto právo zůstane jen majitelům nemovitostí. Délka rozhodování zůstane stejná, dojde ale k porušení ústavního práva lidí na příznivé životní prostředí.

Vládní novela stavebního zákona měla přitom jen zjednodušit a urychlit rozhodování po stavbách. To se, bohužel nepodařilo, avšak novela výrazně omezí práva lidí připomínkovat vliv staveb na životní prostředí. [Pozměňovací návrh Jaroslava Foldyny \(ČSSD\)](#) jde ještě dál a Ústavou garantovaná práva mnoha lidem rovnou ruší. Jeho návrh dokonce získal podporu poslaneckého Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj.

Foldyna tvrdí, že chce zabránit „nadměrným a nepodloženým blokáčím výstavby a potencionálního ekonomického rozvoje“. Ve skutečnosti se ale jeho návrh procesem rozhodování či jeho lhůtami vůbec nezabývá. Týká se menších staveb typu čerpací stanice, supermarketu či „malých“ spaloven odpadů (nikoliv třeba dálnic), které nepodléhají celému procesu hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA). Podle Foldyny budou moci úřední rozhodování nadále připomínkovat jen majitelé nemovitostí. Toto právo chce ale vzít všem ostatním sousedům (nájemníkům), kteří se k hluku, zápachu či likvidaci zeleně dosud vyjadřovali prostřednictvím občanských spolků, většinou na místní úrovni. To je v rozporu s veřejným závazkem vlády, které uvádí: „Vláda zachová současnou legislativně zaručenou úroveň občanských práv týkajících se životního prostředí ...“ Vládní poslanci, kteří by návrh podpořili, by tak porušili slib své strany.

Omezování některých účastníků rozhodování přirozeně postrádá jakýkoliv smysl. Ale i kdyby byla práva odebrána všem, kromě investora a vlastníka příslušného pozemku, rozhodování o stavbách by se tím významně nezrychlilo. Platné zákony totiž stanoví krátké a nepřekročitelné lhůty pro vyjádření veřejnosti. Státní úřady pak rozhodují, zda podněty využijí či zahodí.

Kvůli mnoha novým výjimkám a zvláštním režimům rozhodování je návrh novely stavebního zákona v rozporu se zadáním vlády, s návrhy investorů i doporučeními ekologických organizací. Ti všichni požadovali zjednodušení, sjednocení a zpřehlednění stávající legislativy, které by přineslo rychlejší rozhodování o stavbách. Politická vůle k takovému kroku ale chybí.

Daniel Vondrouš, legislativní expert Zeleného kruhu řekl: „Zvolení zastupitelé mají řešit také problémy obyčejných lidí. Ale poslanec Foldyna by chtěl lidi rovnou umlčet a rušit jejich základní práva na ochranu zdravého životního prostředí. Věřím, že většina slušných a odpovědných zákonodárců se postaví za občany a naopak se pokusí zjednodušit a zrychlit zdoluhavé úřední procedury.“

Tisková zpráva Zeleného kruhu

(Bez)trestné činy

Koncem loňského roku byli na Tachovsku nalezeni dva otrávení orli mořští. Pitva ve Státním veterinárním ústavu potvrdila, že zemřeli na otravu Karbofuranem. Pravděpodobně se otrávil po požití mrtvé lišky, u níž pitva odhalila stejnou příčinu smrti. Každoročně je u nás zdokumentováno několik desítek podobných případů, ačkoli jde pravděpodobně jen o vrcholek ledovce.

Karbofuran je vysoce toxická látka, která se používala v zemědělství jako insekticid (přípravek pro hubení hmyzu). V Evropské unii se od roku 2008 nesmí používat, prodávat ani skladovat. Mezi lidmi jsou však stále

velké zásoby karbofuranu, přestože i za jeho pouhé uchovávání hrozí postih. Traviči pokládají otrávené návnady (kusy masa, mrtvá zvířata, vejce) do přírody, aby se zbavili tzv. „škodné“. Karbofuran však zabíjí bez výběru druhu běžné i ohrožené, divoká zvířata i domácí mazlíčky na procházce. Jde o nervový jed, který způsobí ochrnutí dýchacího svalstva oběti a následnou smrt udušením. K otravě postačí nepatrné množství látky, která se může do organismu dostat i kůží nebo vdechnutím par, takže Karbofuran samozřejmě ohrožuje i lidi.

Více informací o problému naleznete na webu www.karbofuran.cz, který provozuje Česká společnost ornitologická (ČSO). Web obsahuje také informace o správném postupu pro případ, když v přírodě najdete podezřelé návnady nebo uhynulá zvířata. Od roku 2006 eviduje ČSO mimo jiné 160 otrav vzácných druhů dravců, např. orlů, sokolů nebo luňáků.

ČSO nyní chystá projekt na využití speciálně vycvičeného psa, který by pomáhal při hledání pachatelů této nelegální a nebezpečné trestné činnosti. Do konce letošního roku má také vzniknout Národní strategie pro boj s nelegálním zabíjením volně žijících živočichů, kterou vypracuje Ministerstvo životního prostředí spolu s Policií ČR, Českou inspekcí životního prostředí a nevládními organizacemi. Na „karbofuranovém“ webu ČSO zatím stále svítí v kolonce „počet usvědčených pachatelů“ veliká nula. Přišel čas to změnit.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Dlouhý jepičí život

Když se o čemkoli řekne, že to má život jepičí (případně světačtější variantou „efemérní“), tušíme, že to dlouho nepotrvá. Obě varianty souvisí se jménem hmyzího řádu jepic, odborně nazývaných Ephemeroptera, druhá má pak základ v řeckém slovu ep-hémerios (jednodenní), s něhož vycházejí i jiné přírodovědné obory. Viz botanický termín „jarní efeméry“ používaný pro rostliny, jejichž život trvá pouze několik týdnů.

Onen příměr zjevně vznikl ze skutečnosti, že jepice žijí krátce. Nebo si to alespoň lidé mysleli, když pozorovali jejich zásadní lety. Vyrojí se z vody a za několik dnů zase zmizí. Jde však samozřejmě o dospělé, kteří už mají za sebou různě dlouhý vývoj ve vodním prostředí. Jepice tedy nežijí den nebo dva, ale ve skutečnosti někdy i několik let, jen ji pod vodou nevidíme.

Takže skutečně jepičí život (krátkou vegetační dobu) mají nakonec ty rostlinné efeméry, třeba osívka jarní. Na jaře během pár týdnů vyroste, vykvete, vysemení se a zahyne (obvykle ovšem klíčí už na podzim). Pravá jepice je kytko!

Jiří Řehounek

Víme, za co jíme? Je nejvyšší čas na přírodě šetrný systém zemědělství!

Evropská komise zahájila dlouho očekávanou veřejnou konzultaci o budoucnosti Společné zemědělské politiky EU (SZP). Česká společnost ornitologická společně s partnerskými organizacemi BirdLife upozorňují na závažné problémy současné politiky a požadují novou politiku, která bude podporovat udržitelnou produkci potravin a přírodě šetrné zemědělské hospodaření.

V současné době směřuje zhruba 35 % rozpočtu EU na podporu SZP. Přitom tato politika zhoršuje stav životního prostředí a veřejného zdraví, není v souladu s udržitelným rozvojem a není schopná zastavit pokles počtu zemědělců v Evropě.

Společnou zemědělskou politiku je třeba reformovat tak, aby byla v souladu se všemi ostatními politikami, zejména v oblasti ochrany životního prostředí. Jedině tak může zajistit budoucnost pro zemědělce, pro občany Evropské unie i pro přírodu.

SZP ve své stávající podobě zhoršuje naše životní prostředí. Přispívá ke změnám klimatu, ke ztrátě přírodní rozmanitosti, způsobuje erozi půdy a znečišťuje vodní zdroje. Ptáci zemědělské krajiny jsou dnes v Evropě nejvíce ohroženou skupinou – v posledních 30 letech jsme přišli o téměř polovinu všech polních ptáků! Jen z ČR zmizelo od začátku 80. let přes milion skřivanů a podobné množství strnadů. Předchozí pokus o „ozelenění“ SZP nepřinesl pro životní prostředí ani biodiverzitu významnější pozitivní přínos.

Konzultace je vítaným začátkem nové debaty o budoucí SZP. Je ale politováníhodné, že mezi prioritami chybí cíle udržitelného rozvoje, které jsou součástí pracovního plánu komise pro rok 2017. Budeme požadovat, aby se staly součástí každé nové politiky.

„Dnešní zahájení konzultací k reformě Společné zemědělské politiky je příležitostí, kterou Evropa nesmí propást. Musíme prosadit změnu systému hospodaření tak, aby naplňovalo potřeby lidí i krajiny. Komisař Hogan má jedinečnou šanci, aby tuto zastaralou „dinosauří“ politiku proměnil v moderní systém, který bude reflektovat současné výzvy a hrozby,“ říká Václav Zámečnick, zemědělský specialista ČSO.

Vystoupení komisaře Hogana, který veřejné konzultace v Bruselu uvedl, komentuje Ariel Brunner z BirdLife Europe: *„Komisař Hogan zmínil několik důležitých a povzbudivých věcí. Předně jasně odkazuje k udržitelnému rozvoji a vnímá problémy zemědělských oblastí v celé jejich šíři, stejně jako zdůrazňuje dopady zemědělství na životní prostředí. Komisař Hogan také zmínil, že v minulosti Evropský parlament a rada blokovali progresivní reformy zemědělské politiky. Ode dneška by to nemělo být možné díky širokému zapojení občanů i dalších subjektů z členských zemí, ke kterému budeme v následujících třech měsících vyzývat.“*

Sledujte kampaň BirdLife k reformě SZP a na sociálních sítích sledujte #LivingLand (Facebook, Twitter).

Tisková zpráva ČSO

Calla vás srdečně zve na besedu

Chceme motýly v Českých Budějovicích

se Zdeňkem Hančem (AOPK ČR), Martinem Němcem (Spolek pro živou krajinu) a Lenkou Šebelíkovou (PŘF JU)

Které motýly můžeme potkat v našem městě a jak jim pomoci?
Na jakých místech běží projekt Chceme motýly v Českých Budějovicích?
Budou ve Stromovce květnaté pásy? A co to vlastně je?

Ve středu 15. března 2017 od 18:15 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Přednáška „Houby Chýnovských vápenců“

9. 3. 2017 v 17 hodin
Knihovna Chýnov

Přednáší Pavel Špinar (Česká vědecká společnost pro mykologii)

Základní organizace **Strany zelených** v Trhových Svinech,
Spolek Arnika, Krajský úřad Jihočeského kraje - OŽPZL, Oddělení rozvoje
venkova, péče o krajinu a koncepcí, Český rybářský svaz, z. s., MO Trhové
Sviny, Jaroslav Valevský a další přátelé a příznivci

srdečně zvou na výstavu

Voda nad zlato

- co víte i nevíte o hospodaření s vodou
na Trhvosvinensku.

v prostoru Kulturního informačního centra
v Trhových Svinech

16. února – 31. března 2017

Výstava je uspořádána v rámci mezinárodního projektu Patronace nad potoky, kterým postupně
mapujeme významný krajinnotvorný prvek Trhvosvinenska – Svinenský potok

Vstupné zdarma

Ateliér pro vědu, výzkum a inovace A-SPEKTRUM s.r.o.
spolu se Střední průmyslovou školou stavební v Č.Budějovicích
a Centrem celostního rozvoje Měsíčnice v Rudolfově

uvádí v rámci cyklu komponovaných pořadů MALÁ RENESANCE

besedu s promítáním ukázek chytrých řešení Davida Bárty

popularizátora chytrého rozvoje, ex-šéfredaktora časopisu Smart Cities,
výzkumníka a zakladatele platformy City:One pro sdílení chytrých řešení
mezi městy

SMART SVĚT: kulturní pokrok, nebo cesta ke zkáze?

úterý 28. března 2017 od 15 hodin
v aule SPŠS České Budějovice, Klavíkova ul.

Předprodej vstupenek v ceně 100 Kč: CB systém,
Centrum celostního rozvoje Měsíčnice, rezervace na www.mesicnice.cz
aktuální info www.architerika.cz, A-SPEKTRUM s.r.o., tel. 604 602 972

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Za slavíkem modráčkem na tankodrom“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU) a entomologem Jiřím Řehounkem (Calla)

Přírodovědná vycházka na území bývalého budějovického tankodromu s ukázkami odchytu a
kroužkování ptáků. A možná přiletí i slavík modráček...

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude většinou
sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 8. 4. 2017 od 9:00 hod.

Sraz na zastávce MHD Máj – Milady Horákové (vyčkáme příjezdu linky MHD č. 21 v 9:00)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066
898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 15. března 2017. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!